

**Thomas
Mann**

Venedik'te Ölüm

—
Çeviren:
Çiğdem
Canan
Dikmen
—

Thomas Mann, modern Alman edebiyatının en güçlü yazarlarından biridir. Lübeck'te bir tüccar ailesinde doğdu; genç yaşta Münih'e taşınarak edebiyat çevrelerinde kendini gösterdi. İlk kitabı *Küçük Bay Friedemann*'la dikkat çeken Mann, 1901'de yayımlanan ve bir ailenin dört kuşak boyunca çözülüşünü anlatan *Buddenbrooklar*'la uluslararası üne ulaştı. Ardından *Tonio Kröger*, *Venedik'te Ölüm* ve *Büyülü Dağ* gibi eserlerini kaleme aldı.

Nazizm'e karşı tavrı nedeniyle 1933'te Almanya'dan ayrılmak zorunda kalan Mann, sürgün yıllarında *Yusuf ve Kardeşleri* dörtlemesini ve Alman kültürünün karanlığa sürüklenişini sembolik bir dille anlattığı *Doktor Faustus*'u yayımladı. 1929'da Nobel Edebiyat Ödülü'ne layık görülen yazar, 1955'te hayatını kaybetti.

Venedik'te Ölüm

DOĞAN KİTAP
ÖRNEKTİR

Venedik'te Ölüm

Thomas Mann

Orijinal adı

Der Tod in Venedig

Almanca aslından çeviren

Çiğdem Canan Dikmen

Yayına hazırlayan

Nimet Kirşan

Türkçe yayın hakları

© Doğan Yayınları Yayıncılık
ve Yapımcılık Ticaret A.Ş.

1. baskı / Ocak 2026

ISBN 978-625-5683-70-0

Sertifika no: 44919

Sayfa uygulama:

Taylan Polat

Kapak tasarımı:

Geray Gençer

Doğan Yayınları Yayıncılık ve Yapımcılık Ticaret A.Ş.

19 Mayıs Cad. Golden Plaza

No. 3, Kat 10, 34360

Şişli - İSTANBUL

Tel. (212) 373 77 00 /

Faks (212) 355 83 16

Baskı: Yıkılmazlar Basın Yayın
Prom. ve Kağıt San. Tic. Ltd. Şti.
15 Temmuz Mah. Gülbahar Cad.
No: 62/B Güneşli - Bağcılar -
İSTANBUL

Tel: (212) 515 49 47

Sertifika no: 45464

www.dogankitap.com.tr /

editor@dogankitap.com.tr /

satis@dogankitap.com.tr

Venedik'te Ölüm

Thomas Mann

DOĞAN KİTAP
ÖRNEKTİR

—
Çeviren:
Çiğdem Canan
Dikmen
—

Birinci Bölüm

Gustav Aschenbach ya da ellinci doğum gününden bu yana aldığı resmi adıyla Gustav von Aschenbach, kıtamızda aylarca tehditkâr bir çehreye bürünen 19... yılının ilkbaharında bir öğleden sonra Münih'in Prinz-Regenten Caddesi'ndeki evinden ayrılp tek başına uzun bir gezintiye çıkmıştı. Sabah saatlerinin zor ve tehlikeli, o anlarda son derece dikkat, özen, hassasiyet ve güçlü bir irade gerektiren işleri karşısında sinirleri gerilmiş yazar, zihnindeki yaratıcı mekanizmanın aralıksız işleyişini, yani Cicero'ya göre belagatin özünü oluşturan *motus animi continuus*'u¹ öğle yemeğinden sonra da durduramamış ve yavaş yavaş bitkin düştüğünde gün içinde bir kez gücünü toplamak için ihtiyaç duyduğu uykudan da mahrum kalınca çayını içer içmez, havanın ve hareketin kendisini canlandıracağı, verimli bir akşama hazırlayacağı umuduyla soluğu dışarıda almıştı.

Mayıs ayının başıydı ve yağışlı, soğuk haftaların ardından aldattıcı bir yaz sıcaklığı bastırmıştı. Ağaçlar henüz yeni yeni yapraklansa da İngiliz Bahçesi'nde hava ağustostaki kadar bunaltıcıydı ve şehre yakın yerler arabalarla, yürüyüş yapan insanlarla doluydu. Giderek tenhalaşan yolların Aumeister'e götürdüğü Aschenbach, kenarında birkaç faytonun ve koşumlu at arabasının durduğu, çokça rağbet gö-

1. (Lat.) Ruhun daimi hareketi.

ren, cıvıl cıvıl birahane bahçesini kısa bir süre seyretmiş, güneş batarken parktan çıkıp çimenliklerden geçerek evinin yolunu tutmuş ve hem kendini yorgun hissettiği hem de Föhring üzerinden fırtına bulutları yaklaştığı için Kuzey Mezarlığı'nın önünde, kendisini doğruca şehre geri götürecek tramvayı beklemeye başlamıştı. Tesadüf eseri durakta ve durağın yakınlarında kimsecikler yoktu. Ne rayların tüm çıplaklığıyla göz alıcı parıltılar saçarak Schwabing'e doğru uzandığı taş döşeli Ungerer Caddesi'nde ne de Föhring yolunda bir araba görünüyordu; satılmak üzere sergilenen haçları, mezar taşları ve heykelleriyle kimsenin defnedilmediği, ikinci bir mezarlık oluşturan taş imalathanelerinin çitlerinin ardında hiç kıpırtı yoktu ve imalathanelerin karşısında, cenaze merasimlerinin yapıldığı, Bizans döneminden kalma bina, sona eren günün solgun ışığında suskun duruyordu. Yunan haçları ve açık renkli kutsal tasvirlerle bezenmiş cephelerinde altın yaldızlı harflerle yazılmış, simetrik düzende yazıtlar da vardı; yazıtlarda "Tanrının evine girerler" ya da "Ebedi ışık yollarını aydınlatın" gibi ölümden sonraki yaşama dair sözler dikkat çekiyordu ve orada bekleyen Aschenbach bu sözleri okuyup arındaki apaçık mistisizme gönül gözüyle dalıp gittiği birkaç dakika içinde zihnini hatırı sayılır ölçüde boşaltma fırsatı bulmuştu ki revakta bir adam gördü; böylece rüyalar âleminden uyanırken, dış merdiveni bekleyen iki apokaliptik hayvan figürünün yukarısında duran adamın sıradanlıktan tamamen uzak görüntüsü düşüncelerine bambaşka bir yön verdi.

Adamın dehlizin derinliklerinden ilerleyip büyük bronz kapıdan mı geldiği ya da dışarıdan girip dikkat çekmeden merdivene mi çıktığı anlaşılmıyordu. Bunun üzerinde çok durmayan Aschenbach ilkinin daha kuvvetli bir ihtimal olduğunu düşündü. Oldukça uzun boyu, zayıflığı, tüysüz suratı ve göze çarpan küt burnuyla adam, tipik bir kızıl saçlıydı ve o tipe özgü sütbeyazı, çilli bir teni vardı. Bavyeralı olmadığı belliydi, en azından başına taktığı geniş ve düz ke-

narlı hasır şapka ona uzaklardan gelen bir yabancı havası katıyordu. Ancak sırtında yöreye özgü bir heybe taşıyordu, askılarını omuzlarına geçirmişti ve üzerinde çuhadan dikilmiş gibi görünen sarımtırak, kemerli bir giysi, böğrüne yasladığı sol kolunda kaba çuhadan gri bir palto ve sağ elinde eğik halde yere dayadığı demir uçlu bir baston vardı, bacaklarını çaprazlayarak kalçasını bastona yaslamıştı. Başlı salaş gömleğinden dışarı fırlamış, ince boynundaki âdemelmasını tüm iriliği ve çıplaklığıyla gözler önüne serecek kadar yukarı kalkmıştı, kaşlarının arasındaki iki dikey ve derin çizgi, kısa ve küt burnuyla pek uyumsuz dururken, kızıl kirpikli donuk gözlerini büyük bir merakla uzaklara dikmişti. Duruşunda buyurgan, tepeden bakan –belki de durduğu yerin yüksekliği ve ona kattığı yükseltici halden dolayı–, cüretkâr, hatta vahşi bir hava vardı çünkü ya batan güneş gözlerini kamaştırdığı için yüzünü buruşturduğundan ya da yüzündeki kalıcı bir fizyonomik kusurdan, dudakları dişetlerini gözler önüne serecek kadar ince duruyor, uzun beyaz dişleri dudaklarının arasından parıldayarak öne çıkıyordu.

Aschenbach yarı dalgın yarı meraklı gözlerle bu yabancıyı incelerken yeterince dikkatli davranmamış olmalı ki birdenbire yabancıнын gözlerinin üzerine çevrildiğini fark etti ve o gözler Aschenbach'ın gözlerinin tam içine öyle düşmanca, öyle tehditkâr bakıyordu ki karşısındakini gözlerini kaçırmaya mecbur bırakana kadar pes etmeyeceği belliydi, sonunda Aschenbach utana sıkıla başını çevirdi ve bir daha adama bakmamaya karar vererek çit boyunca yürümeye başladı. Az sonra onu unutmuştu bile. Acaba Aschenbach'ın hayal gücünü harekete geçiren yabancıнын görünüşündeki gezgin hava mıydı, yoksa fiziksel veya ruhani başka bir tesir miydi bilinmez ama birden içinde tuhaf bir hissin giderek büyüdüğünün farkına vardı; durmadan kıpırdanan bir tür huzursuzluk, gençliğin uzaklara duyulan dindirilemez hasreti, öyle canlı, öyle taze ve yine de geçmişte kalmış, çoktan unutulmuş bir histi ki içinde neyin niçin olduğu-

nu anlamaya çalışırken ellerini arkasında kavuşturmuş, bakışlarını ise yere dikmiş şekilde öylece kalakaldı. Sadece seyahat arzusuydu bu fakat bir nöbet gibi ansızın ortaya çıkmış, tutkuya dönüşmüş, giderek şiddetlenmiş, sanrıya evrilmişti. O anda, arzularının bir hamlede zihnine çağırdığı, yeryüzünün tüm mucizelerinin ve korkularının bir emsalini sanki gözleriyle görüyordu. Muazzam bir manzaraydı, puslu göğün altında tropikal, sulak topraklar uzanıyordu; rutubetli, boğucu, hastalık saçan ve insanların uzak durduğu adacıklardan, bataklıklardan ve balçık yüklü suyollarından oluşan, kadim, vahşi bir doğaydı bu. Dümdüz adacıklar el kadar iri yapraklarla, koca koca eğreltiotlarıyla, her yanı sarmış, her yerden fışkırmış ve arsız çiçeklerle dolmuş bitkilerle kaplıydı. Göğe yükselen tüylü palmiyeler ve kökleri gövdelerinden çıkıp havalanan, havadan ya toprağa ya da suya inen tuhaf biçimli ağaçlar karman çorman kümeler oluşturuyordu. Yeşil gölgelerin oynadığı durgun sularda kâse büyüklüğünde sütbeyaz çiçekler yüzüyor ve kabarık omuzları, biçimsiz gagalarıyla tuhaf kuşlar sığ sularda uzun bacakları üzerinde durmuş, hiç kıpırdamadan yan gözle etrafa bakıyordu, bu sırada geniş sazlıkların arasından tangırtılar, hışırtılar duyuluyor, sesler sanki zırlı bir ordudan geliyordu; Aschenbach oluş ve yok oluş arasında bocalar gibi görünen bu azgın ve verimsiz araziye seyrederken, bataklık sanki pis kokulu ılık nefesini ona üflüyordu, bir an için bambu kümesinin boğum boğum kamışlarının arasında bir kaplanın gözlerindeki sarı pırıltıları gördüğünü sandı ve yüreğinin korkuyla, gizli saklı bir özlemle çarptığını hissetti. Derken sanrı kayboluverdi ve başını iki yana sallayan Aschenbach mezar taşı imalathanelerinin çitlelerinin yanından yürüyüşüne devam etti.

Aschenbach seyahat etmeyi sadece –en azından dünyadaki ulaşım araçlarının avantajlarından dilediğince yararlanma imkânı doğduğundan beri– bazen ister istemez alınması gereken bir sağlık tedbiri olarak görmüştü. Benliğinin ve Avrupalı ruhunun kendisi-

ne yüklediği vazifelerle o kadar meşgul olmuş, üretme yükümlülüğünün altında öyle ezilmiş, eğlenmeye karşı öyle büyük bir isteksizlik duymuştu ki dış dünyanın cazibesine kendini kaptıramamış, bugün herkesin kendi sınırlı çevresinin dışına çıkmadan dünyanın yüzeysel görüngülerinden edinebileceği dünya görüşüyle yetinmiş ve Avrupa'dan çıkmaya bir kez olsun teşebbüs etmemişti. Fakat yavaş yavaş ömrünün sonuna yaklaşırken hissettiği sanatçılara has korkuyu, eserini tamamlayamama korkusunu, yapması gerekeni kendini tamamen vererek yapmadan vadesinin dolabileceği endişesini artık yalnızca bir kuruntu olarak öteleyemezdi; dış dünyadaki varlığı neredeyse tamamen kendisine yuva olan o güzel şehirle ve dağın eteğindeki yağmurlu yaz aylarını geçirdiği derme çatma kır eviyle sınırlı kalmıştı.

Hayli geç ve beklenmedik bir anda içinde uyanan istek de çok sürmeden, mantığı ve gençlik yıllarından beri sadık kaldığı özdisiplini sayesinde, ölçülü ve kabul edilebilir bir hal aldı. Kırsala taşınmadan önce, hayatını adadığı eserini belli bir noktaya kadar ilerletmeyi planlamıştı ve kendisini çalışmaktan aylarca alıkoyacak bir dünya seyahati, aylak aylak dünyayı gezme fikri ona pek yersiz geliyor, planlarına ters düşüyordu, dolayısıyla bu ciddi ciddi üzerinde durulacak bir fikir değildi. Yine de ansızın ortaya çıkan bu baştan çıkarıcı duygunun neden kaynaklandığını çok iyi biliyordu. Kaçma dürtüsüydü bu, itiraf ediyordu; uzaklara ve yeniliklere duyulan özlem, kurtulma, yükünü hafifletme ve unutma arzusu... Eserinden; dingin, soğuk, ıstırap veren bir işin her gün yinelendiği yerden uzaklaşma dürtüsü... Gerçi çalışmayı seviyordu; inatçı, gururlu, pek çok kez sınanmış iradesi ve giderek artan tükenmişliği arasında her gün yenilenen sinir bozucu savaşı bile sevdiği söylenebilirdi. Kimse bilmemeliydi tükenmişliğini ve eserinde bu tükenmişliği ele verecek ne bir yetersizlik ne de bir gönülsüzlük belirtisi olmalıydı. Ancak yayı haddinden fazla germemek, böylesine güçlü bir biçimde

ortaya çıkıveren bu ihtiyacı inatla bastırmaya çalışmamak akıllıca görünüyordu. Çalışmasını düşündü, dün olduğu gibi bugün de bırakmak zorunda kaldığı bölümü düşündü; öyle bir yerdeydi ki ne sabırlı bir özenle ne de çalakalem ilerleyeceğı benziyordu. Yeniden gözden geçirdi, takıldığı yeri atlamayı ya da tamamen çıkarıp atmayı denedi, en sonunda tiksintiye varan bir isteksizlikle ürpererek çalışmaktan vazgeçti. Pes ettiği yerde aslında olağanüstü bir güçlük yoktu, elini kolunu bağlayan, artık hiçbir biçimde dindirilemeyen bir doyumsuzlukla kendini açığa vuran isteksizliğin gelgitleriydi. Do-yumsuzluğu daha gençlik yıllarında bile yeteneğın özü, en temel doğası olarak görmüş, yetenek uğruna duygularını dizginlemiş, bastırmıştı çünkü duyguların keyifli bir vasatlığa, yarım bir mükemmelliğe razı olma eğiliminde olduğunun farkına varmıştı. Bastırdığı duygular onu terk ederek, bundan böyle sanatını taşımayı, kanatlandırmayı reddederek ve biçimle anlatımda duyulan tüm o sevinci, bütün hazzı beraberinde götürerek intikam mı alıyordu şimdi? Yazdıklarının kötü olduğu söylenemezdi; hiç değilse geride bıraktığı yıllardan bir kazancı vardı: Ustalığınan emindi, bunu her an bir iç huzuruyla hissediyordu. Fakat insanlar ustalığı karşısında eğilirken, o kendinden hoşnut değildi, yazdıklarında tutkunun ve heyecanın harekete geçirdiğı bir ruh halinin izlerini göremiyordu; oysaki o izler yaratmanın verdiği içsel hazzın ürünüydü, zevk ehli okurlara daha çok haz veriyordu ve onlar için, derin anlam taşıyan herhangi bir içerikten daha kıymetliydi.

Kırsalda, yemekleri yapan hizmetçi ve onları sofraya getiren uşakla baş başa o küçük evde geçireceğı yazdan korkuyordu; hoşnutsuz dinginliğini bir kez daha çevreleyecek dağlardan, dağların zirvelerinin ve eteklerinin o bildik çehrelerinden korkuyordu. Bu yüzden bir değişiklik şarttı; biraz anlık ve plansız yaşamak, biraz aylaklık etmek, uzaklaşmak ve yenilenmek gerekiyordu. Yaz ancak o zaman hem çekilir hem de verimli olabilirdi. Öyleyse seyahate çıkacaktı;

memnuniyetle verdi bu kararı. Çok uzağa, ta kaplanlara kadar gitmeye gerek yoktu. Yataklı vagonda bir gece ve ardından o canım güneyde, gözde bir tatil beldesinde üç-dört haftalık bir *siesta*² yeterdi.

Aschenbach bunları düşünürken, Ungerer Caddesi'nde elektrikli tramvayın sesi giderek yaklaştı; tramvaya binerken, o akşamı harita ve tren tarifi incelemesine ayırmaya karar verdi. Platformda dururken, ansızın aklına o hasır şapkalı adam –hiç değilse sonuçları bakımından kayda değer bu serüvenin yoldaşı– geldi. Merakla etrafına bakındı ama adamın nerede olduğunu kestiremedi. Ne az önce durduğu yerde, ne bir sonraki durakta ne de tramvaydaydı.

DOĞAN KİTAP
ÖRNEKTİR

2. Günün en sıcak saatlerinde, özellikle öğle vakti yapılan kısa dinlenme veya uyku.

“Düşünce olduğu gibi tümüyle duyguya, duygu da tümüyle düşünceye dönüşebildiğinde mutludur yazar. Aschenbach kabuğuna çekildiği sırada zihninde yavaş yavaş ortaya çıkan düşünce, tam olarak o düşünceden doğan duygu şuydu: Ruh, güzellik karşısında saygıyla eğildiğinde, doğa sonsuz bir hazla titrer.”

Ünlü yazar Aschenbach, Venedik’te genç Tadzio’nun güzelliği karşısında sarsılır. Sanat, arzu ve ölüm arasındaki sınırlar bulanıklaşırken, salgın altındaki kent onun içsel çöküşünün aynasına dönüşür. *Venedik’te Ölüm*, güzelliğin hem yücelten hem yok eden gücünü anlatır.

